

KOSE HUVIKOOLI MUUSIKAOSAKONNA KLAVERI ERIALA VABAÕPPE ÕPPEKAVA

juuni 2022

ÜLDSÄTTED

Kose Huvikooli muusikaosakonna vabaõppe õppekava on dokument, mille alusel toimub õppetöö antud koolis. Õppekava määrab kindlaks õppe-eesmärgid, õppekava põhimõtted, õppeprotsessi, õppeaja, õppeainete loendi koos ajalise kestuse ja ainekavadega, õppeainete valiku võimalused ja tingimused.

1. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ ÜLDEESMÄRGID

1. Kose Huvikooli ülesandeks ja eesmärgiks on laste ja noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine ja kohaliku kultuurielu edendamine.
2. Õppe- ja kasvatustöö koolis peab aitama kujuneda isiksusel, kes:
  - mõtleb loovalt ja oskab oma tegevust eesmärgistada, kavandada ja hinnata;
  - suudab valida, otsustada ja vastutust kanda;
  - mõistab teadmiste ja pidevõppe tähtsust, oskab õppida ja on valmis koostööks;
  - oskab ennast väljendada ja julgeb esineda;
  - aktiivse muusikalise tegevuse kaudu arendab muusikataju ja loovust.

2. ÕPPEPROTSESS

1. Õppimise käigus analüüsib ja hindab õppija õpitavat pidevalt ning edukus sõltub õppija oskusest õppida. Õpetaja on õpitegevuste kavandaja, looja ja juhendaja ning õpihimu innustaja.

2. Hindamine on osa kooli õppeprotsessist. Õpetaja selgitab õpilasele, mida hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamiskriteeriumid.

3. Hindamise põhieesmärgid on:

- motiveerida õpilast sihikindlamalt õppima;
- anda teavet õppimise käigust õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanematele.

4. Hindamine võib olla sõnaline (analüüs / hinnang) ja numbriline (hinne).

Kose Huvikoolis rakendatakse 5-pallilist numbrilist hindamissüsteemi (vajadusel lisatakse plussid ja miinused)

3. KOOLIASTMETE ÕPPEKORRALDUS

ÜLDIST

- Instrumendiõpe jaguneb Kose Huvikooli muusikaosakonnas põhiõppeks, üldõppeks ja vabaõppeks.
- Õppetunni pikkus on 45 minutit.
- Õppetöö kestab 35 õppenädalat ja koolivaheajad on Kose Gümnaasiumiga samadel aegadel.
- Õppetundide arv ja nende järjekord õppepäevas määratakse tunniplaanis, mille kinnitab kooli direktor

Õppetöö koosneb õppeastmetest:

- eelkool - 1-2 aastat
- vabaõpe - 1-7 aastat
- lisa-aasta(d)

EELKOOL

- eelkooli võetakse vastu katseteta
- suunatakse õpilasi mängult õppimisele

- selgitatakse välja eeldused ja suunatakse õige eriala valikule

VABAÕPPE kava on mõeldud neile, kes soovivad õppida ainult valitud aineid – enamasti mingit instrumenti või neile, kes soovivad jätkata pillimänguõpet, kuid kelle tagasihoidlikumad võimed ja oskused ei võimalda läbida põhiõppe programmi. Vabaõppes õppimine eeldab õpilaselt ja lapsevanemalt suuremat iseseisvat kodust tööd, kuna kontakttunde eriala õpetajaga on võrreldes põhiõppega poole vähem.

LISA-AASTA(D) on mõeldud õpilasele, kes on edukalt läbinud põhi-, üld- või vabaõppe.

4. TUNNIJAOTUSPLAANID

4.1 EELKOOL

Ained ja nädalatundide arv:

- solfedžo / rütmika 1 x 45 min
- individuaalne pillitund* 1 x 45 min
- Kontsertmeistri tunni pikkus on 0,3-0,5 tundi*

*soovi ja võimaluse korral

4.2 VABAÕPPE

Vabaõppe kava on mõeldud neile, kes soovivad õppida ainult valitud aineid – enamasti mingit instrumenti või neile, kes soovivad jätkata pillimänguõpet, kuid kelle tagasihoidlikumad võimed ja oskused ei võimalda läbida põhiõppe programmi.

Ained ja nädalatundide arv:

Kohustuslikud õppeained	I aasta	II a	III a	IV a	V a	VI a	VII a	lisa-aastad*
Põhipill	1	1	1	1	1	1	1	1

Vabalt valitavad õppeained	I a	II a	III a	IV a	V a	VI a	VII a	lisa-aastad*
Solfedžo	2	2	2	2	2	2	2	
Muusikalugu			1	1	1	1	1	
Ansambel (puhkpilli ja akordioni õppekava õpilastele)*	1	1	1	1	1	1	1	1
Ansambel (viieli õppekava õpilastele)*		1	1	1	1	1	1	1
Ansambel (klaveri ja kitarril õppekava õpilastele)*			0,5	0,5	1	1	1	1
Orkester (viieli ja puhkpilli õppekava õpilastele)*			1	1	1	1	1	1

*õpilase valikul, õpetaja soovitusel ja rahaliste vahendite olemasolu korral

Kontsertmeistri tunni pikkus on 0,5 tundi.

- arvestuslikud esinemised toimuvad 2x õ.-a. jooksul
- vabaõppe läbimisel lõputunnistust välja ei anta, selle asemel saab õpilane tõendi, kuhu on märgitud õppimise aeg, läbitud ained ja nende maht

KOHUSTUSLIKUD AINEKAVAD

1. KLAVERI ERIALA AINEKAVA

Vähemalt iga õppeaasta alguses koostab õpilane koos erialaõpetajaga omale õppeprogrammi, kus määratakse kindlaks eesmärgid ja mängitav repertuaar. Vabaõppes kasutatakse samu repertuaarikogumikke nagu põhiõppes. Võimalusel mängitakse ka kergemuusika palu, kui õpilase tase seda võimaldab. Tehnilisi arvestusi vabaõppes ei toimu, heliredelite mängimine on soovituslik.

NOOREMA ASTME I JAOTUS (I JA II AASTA)

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid

Õpilane:

- omandab esmased klaverimänguvõtted ja õiged alused klaveril musitseerimiseks (õige istumisasend, vaba kehahoid, mängimisel kogu käe kasutamine, õige sõrmede asend klahvidel, aktiivne sõrmeotste tunnetamine);
- on omandanud artikulasioonivõtted; *portato, legato, staccato*;
- oskab lugeda lihtsamat nooditeksti;
- oskab mängida viiuli- ja bassivõtmes, koos kätega;
- areneb rütmi- ja astmetunnetus;
- suudab edasi anda palade karakterit, meeleolu;
- teab ja kasutab väljendusvahenditena erinevaid põhidünaamikaid: p, mf, f;
- kasutab pedaali vastavalt tema mängutasemele;
- on omandanud regulaarse ja iseseisva töötamise oskuse;
- on omandanud esmase artikulasiooni, fraseerimise ja aplikatuuri algtõed;

- on omandanud esmase kuulamisoskuse;
- on saanud esinemiskogemust ja omandanud esmased teadmised esinemiskultuurist.

Õppetöö sisu

- Tutvub nende helistikega, mis on vajalikud teoste õppimiseks.

Soovitavad helistikud: C, G, D, F, a, e, d.

Heliredel 2 okt. keskelt lahku, lühike arpedžo eraldi või koos kätega, kromaatile heliredel 2 okt. otse, akordid- *portato ja staccato*, pikk arpedžo eraldi kätega.

- Etüüdid või tehniliste ülesannetega palade mängimine tehniliste oskuste arendamiseks.
- Polüfooniliste võtetega palade õppimine.
- Erinevate karakteritega palade mängimine.
- Algoskused noodilugemisest.
- Koosmängu kogemus.
- Kohustuslikud esinemised vähemalt 2 korda õppeaastas.

Hindlise esinemise nõuded kevadel

I aasta: 1-2 erineva iseloomuga pala

II aasta: 1-2 erineva iseloomuga pala

Hindamise kriteeriumiks on püstitatud eesmärkide täitmine.

Poolaasta kokkuvõtva hinde kriteeriumiks on õpilase iseseisev töö, tunnitöö ja esinemised.

Hindlise esinemise näide

N. Toropova "Lill ja liblikas"

W. Gillock "Prantsuse nukk"

NOOREMA ASTME II JAOTUS (III JA IV AASTA)

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid

Õpilane:

- süvendab põhilisi klaverimängu võtteid;
- saavutab tehnilise osavuse;
- oskab kasutada kõlavärve;
- valdab pedaliseerimisvõtteid;
- suudab diferentseerida faktuuri;
- on võimeline iseseisvalt õppima uut nooditeksti;
- oskab pala ehitust ja fraseerimist analüüsida;
- on omandanud koduses harjutamises regulaarsuse ja iseseivsuse;
- on saanud kogemusi esinemistelt kontsertidel ja konkurssidel.

Õppetöö sisu

- Tutvub nende helistikega, mis on vajalikud teoste õppimiseks.

Soovitavad helistikud - C, G, D, A, F, Es, a, e, d, c.

Heliredelid otse, lühike arpedžo eraldi või koos kätega, pikk arpedžo eraldi või koos kätega, akordid - portato ja staccato, kromaatile heliredel otse.

- Tehniliste oskuste arendamine etüüdidega.
- Palad polüfooniliste elementidega.

- Karakterpalad.
- Noodist lugemine.
- Koosmäng klaveriduos.
- Kohustuslikud esinemised vähemalt 2 korda õppeaastas.

Hindelise esinemise nõuded kevadel

III aasta :

- 1-2 erineva iseloomuga pala

IV aasta:

- 1-2 erineva iseloomuga pala

Hindamise kriteeriumiks on püstitatud eesmärkide täitmine.

Poolaasta kokkuvõtva hinde kriteeriumiks on õpilase iseseisev töö, tunnitöö ja esinemised.

Hindelise esinemise näide:

V. Neugasimov "Hällilaul"

R. Pajusaar "Imelaps"

VANEM ASTE (V, VI JA VII AASTA)

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid

Õpilane:

- on omandanud nõutava tasemega muusika esitamiseks vajalikud tehnilised oskused;
- omab vajalikke teadmisi ja oskusi uue muusikateksti õppimiseks;
- valdab fraseerimise, artikulatsiooni, aplikaatori ja vormitaju põhialuseid;
- oskab tõlgendada eri ajastute muusikat;
- õpilane analüüsib ja mõtleb loovalt;
- oskab teha iseseisvat tööd ja on valmis koosmusitseerimiseks;

Õppetöö sisu

- Tutvub nende helistikega, mis on vajalikud teoste õppimiseks.

Soovitavad helistikud - C, G, D, A, E, F, B, Es, a, e, d, g, c.

Heliredelid otse või lahku, lühike arpedžo koos kätega, pikk arpedžo koos kätega, akordid - portato ja staccato, kromaatileine heliredel otse.

- Etüüdide õppimine tehniliste oskuste arendamiseks.
- Polüfooniliste elementidega teos.
- Erinevate karakteritega palade mängimine.
- Erinevates stiilides ja erinevate ajastute muusika esitamine.
- Muusikateose iseseisva omandamise oskus.
- Esinemiskindluse omandamine.
- Ansambelmängupartneri kuulamisoskus.
- Kohustuslikud esinemised vähemalt 2 korda õppeaastas.

Hindelise esinemise nõuded kevadel

V ja VI aasta:

- 1-2 erineva iseloomuga pala

VII aasta:

- 1-2 erineva iseloomuga teost (etüüd, pala, polüfoonia või suurvorm)

Hindamise kriteeriumiks on püstitatud eesmärkide täitmine.

Poolaasta kokkuvõtva hinde kriteeriumiks on õpilase iseseisev töö, tunnitöö ja esinemised.

Lõpuesinemise näide:

F. Burgmüller Etüüd op.100

R. Pajusaar "Tige kala"

L. van Beethoven Sonatiin F-duur 2. osa Rondo

Lisa-aasta(d): õpilastele, kes soovivad end täiendada, laiendades repertuaari ja arendades tehnilist baasi.

VALIKAINETE AINEKAVAD

1. SOLFEDŽO AINEKAVA

Omandatavate teadmiste ja oskuste kirjeldus, hindamiskriteeriumid, tasemeeksami nõuded. Aine maht: 2 tundi nädalas I-VII õppeaastani ja lisa-aastatel. Tunni pikkus on 45 min. Lisa-aasta on mõeldud edukatele õpilastele, kes on põhikooli eelnevalt lõpetanud ja kellel on eeldusi ning kes on üldjuhul orienteeritud professionaalse muusikahariduse omandamisele.

Õppe-eesmärgid

1. Õpilane arendab oma muusikalist kuulmist.
2. Õpilane omandab algtõed muusikateoorias.
3. Õpilane oskab üles kirjutada muusikalist teksti.
4. Õpilane omandab laulmiseks vajalikud algteadmised (hingamine, fraseerimine, intonatsioon).

Õppesisu

Teooria:

Noodikirja algteadmised:

1. Noodijoonestik ja abijooned, nootide asukohad noodijoonestikul ja abijoontel; noodivarte õigekiri.
2. Viuli- ja bassivõti, nootide algteadmised (tähtnimed/silpnimed).

Rütm:

1. Rütms liikumine.
2. Rütmsilpide tundmine.

3. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele.
4. Saaterütmid laulule.
5. Ostinato laulusaatega.
6. Rütmikaanonid.

Suuline analüüs:

1. Rütmi analüüs.
2. Meloodia analüüs.
3. Vormianalüüs.
4. Laadi- ja/või helistikuanalüüs.
5. Intervallide analüüs.
6. Akordide analüüs.
7. Dünaamika analüüs.

Diktaat:

1. Rütmidiktaat.
2. Meloodiline diktaat.
3. Mäludiktaat.
4. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks.
5. Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega diktaat.
6. 4-häälsed harmoonilised järgnevused tähistatuna nii rooma numbrites kui akordimärkidega.

Improvisatsioon:

1. Rütmi improvisatsioon õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, meloodia saatel.
2. Meloodia improvisatsioon antud rütmile, tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne).

Itaaliakeelsed oskussõnad tempo, dünaamika ja iseloomu väljendamiseks.

Solfedžo ainekava nooremale astmele

I õppeaasta

Eesmärk: rütmiõpetus, laaditaju arendamine, duur ja moll.

Nõuded:

Meetrum ja rütm:

1. Rõhuline taktiosa, rõhutu taktiosa.
2. Takt, taktijoon.
3. Taktidesse jaotamine, lõpujoon, kordusmärk, eeltakt.
4. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4=C.
5. Taktiviipamise skeemid.
6. Noodivältused ja pausid (tervenoot ja –paus, poolnoot ja –paus, veerandnoot ja –paus, kaheksandiknoot ja –paus, kuuteistkümnendiknoot ja –paus).
7. Rütmid: „ta“, „ti-ti“, „tiri-tiri“, „ti-tiri“, „tiri-ti“; punkteeritud rütmid „ta-i-ti“, „tai-ri“.
8. Eeltakt.

Noodikirja algteadmised:

1. Noodijoonestik ja abijooned.

2. Nootide asukohad noodijoonestikul.
3. Noodivarte õigekiri.
4. Pauside kirjutamine.
5. Viuli- ja bassivõti.
6. Nootide tähtnimed, silpnimede tutvustamine.

Helistikud:

1. Duur ja moll helilaadid.
2. Astmed ja astmetaju arendamine.
3. Helistikud: C-, G-, F-, ja D-duur ning loomulik a-, e- ja d-moll; terve- ja pooltoon.
4. Paralleelsed helistikud.
5. Toonika, toonika kolmkõla, juhtheli.
6. Märgid: diees, bemoll, bekaar.
7. Eakohased harjutused, laulud, kaanonid.
8. Transponeerimine, improvisatsioon; meloodia ja rütmi arendusvõtted: kordamine, sekvents, varieerimine.

Diktaat - kuni 4 takti pikkused suulised ja kirjalikud rütmi- ja viisidiktaadid.

Tempo ja dünaamika mõiste.

Muusikaline vorm – muusika kuulamine ja analüüs.

II õppeaasta

Eesmärk: molli 3 kuju – loomulik, harmooniline ja meloodiline moll (meloodiline moll vaid tutvustavalt); tutvumine intervallidega.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. Punkt noodi järel; punkteeritud rütmid „tai-ri“ ja „ta-i-ti“.

Helistikud:

1. Kahe märgiga duurid ja mollid.
2. Moll 3 kuju: loomulik, harmooniline ja meloodiline moll (meloodiline moll vaid tutvustavalt).
3. Heliredeli ehitus – tervetoon ja pooltoon, püsivad ja püsimatud e. ebapüsivad astmed.
4. Püsimatute e. ebapüsivate astmete lahendamine püsivatesse astmetesse, lahendamise mõiste.
5. Tutvumine põhiasstmete (I, IV ja V) kolmkõladega.
6. Transponeerimine ja improvisatsioon.

Intervallid:

1. Tutvumine intervallidega.
2. Töötamine järgmiste lihtintervallidega: p.1, p.4, p.5, p.8, v.2, s.2, v.3, s.3.
3. Intervallide suurus astmetes ja toonides.

Diktaat:

1. Lihtsad suulised ja kirjalikud 4-taktilised diktaadid duuris ja mollis.
2. Diktaat astmenumbritega.
3. 4-taktilised rütmidiktaadid.

III õppeaasta

Eesmärk: lihtintervallid, akordiõpetuse algus.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt - 3/8 taktimõõt, grupeerimine, taktiviipamine.

Helistikud:

1. kolme märgiga duurid ja mollid.
2. Mõiste „sanimelised helistikud“.
3. Toonika/I kolmkõla pöörded duuris (T, T₆, T₆₄) ja mollis (t, t₆, t₆₄). Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.
4. Kolmkõla helide nimetused: priim, terts, kvint.
5. Funktsionaalsuse mõiste; toonika kolmkõla e. I astme kolmkõla (T, t), subdominant kolmkõla e. IV astme kolmkõla (S, s), dominantkolmkõla e. V astme kolmkõla (D); põhikolmkõlade kasutamine laulude saatmisel.

Intervallid:

1. Töö järgmiste lihtintervallidega: v.6, s.6, v.7 ja s.7.
2. Intervallide suurus astmetes ja toonides; intervallide ehitamine antud noodist suunaga üles ja alla.

Diktaat:

1. 4-taktiline suuline ja kirjalik meloodiadiktaat.
2. Diktaat astmenumbritega.
3. Rütmidiktaat.

IV õppeaasta

Eesmärk: akordide ehitamine ja laulmine duuris ja harmoonilises mollis, toonika kolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus, D_7 / V_7 lahendusega. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. $3/8$ taktimõõt; rütmigrupid 16ndik nootidega.
2. $6/8$ taktimõõt.
3. Triool, süngoop („ti-ta-ti“).

Helistikud - nelja märgiga duurid ja mollid.

Intervallid:

1. Lihtintervallide kordamine.
2. <2 harmoonilises mollis (tutvustavalt).

Akordid:

1. Dominantseptakord D_7 / V_7 lahendusega duuris ja harmoonilises mollis. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.
2. Põhikolmkõlade õpetamise sidumine praktilise musitseerimisega (põhikolmkõlade kasutamine laulude saatmisel).

Diktaat:

1. 4-taktiline meloodiadiktaat duuris ja mollis.
2. Diktaat astmenumbritega.
3. 4-6-taktiline rütmidiktaat.

Üleminেকেksam

Kirjalik:

1. 4-taktiline diktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus (ilma eeltaktita). Kirjutamise aeg kuni 30 min., mängitakse kuni 12 korda.
2. Kuulamine – 8 küsimust intervallide ja akordide kooskõla kohta, mängitakse 2 korda.
3. 4-6-taktiline rütmidiktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus (ilma eeltaktita), esitatakse kuni 6 korda.
4. Teooria ainekava ulatuses.

2/3 hindest annavad diktaat ja kuulamine, 1/3 rütmidiktaat ja teooria.

Suuline (vastavalt eksamipiletile):

1. Duur-heliredeli (kuni 4 võtmemärgini) laulmine koos sama duuri toonika kolmkõla pöörete või põhikolmkõladega ja D₇ laulmine lahendusega
või
moll-heliredeli (kuni 2 võtmemärgini) laulmine – loomulik moll koos toonika kolmkõla pööretega, harmooniline või melodiline moll koos põhikolmkõladega.
2. Võõra harjutuse laulmine duuris (kuni 2 võtmemärgini). Võõra harjutuse laulmine duuris (kuni 2 võtmemärgini) helistikes).
3. 8-taktilise 2/4 või 3/4 taktimõõdus rütmiharjutuse koputamine.

Solfedžo ainekava vanemale astmele

V õppeaasta

Eesmärk: põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis, meloodiline moll. Kõrvalastmete kolmkõlade ja tätharmonia tutvustamine.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. 6/8 taktimõõt, rütmigrupid 16ndiknootidega, grupeerimine.
2. Süngoop, triool, pidekaare lihtsamad variandid.

Helistikud - viie märgiga duurid ja mollid.

Intervallid:

1. Lihtintervallide ehitamine ja laulmine antud noodist üles ja alla.

Akordid:

1. Põhikolmkõlade õpetamise sidumine praktilise musitseerimisega (põhikolmkõlade kasutamine laulude saatmisel).
2. Põhikolmkõlade pöörded. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.
3. >VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.
4. 4-taktilised harmoonilised järgnevused. Järgnevuste ülesmärkimine nii astmenumbrite kui ka tätharmonia tähistustega.
5. Dominantseptakord D_7 / V_7 lahendusega. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.

Diktaat:

1. Rütmi- ja meloodiadiktaadid.
2. Lünkdiktaat.

3. Mäludiktaat.
4. Meetrumivaba astmediktaat, diktaat astmenumbritega.
5. Suuline diktaat.

VI õppeaasta

Eesmärk: dominantseptakordi D_7 / V_7 pöörded lahendustega duuris ja mollis; harmooniline duur (tutvustavalt); kõrvalastmete kolmkõlad ja tähtharmonia; 5 erinevat septakordi (väike mažoorne, väike minoorne, suur mažoorne, vähendatud ja poolvähendatud septakord); 4-häälsed järgnevused.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. Pidekaarega rütmid.
2. 6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid.
3. 2/2, 3/2 ja 6/4 taktimõõdud.

Helistikud:

1. Kuue märgiga duurid ja mollid.
2. Diatoonilised ja kromaatilised läbiminevad ja abihelid (tutvustavalt).
3. Kaldumine, modulatsioon - mõisted (tutvustavalt).

Intervallid:

1. Lihtintervallid oktaavi piires üles ja alla.

Akordid:

1. Põhiastmete kolmkõlad. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega. Põhikolmkõlade õpetamise sidumine praktilise musitseerimisega (põhikolmkõlade kasutamine laulude saatmisel).

2. D_7 / V_7 pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis – I pööre D_{65} / V_{65} lahendusega $T/t/I$; II pööre D_{43} / V_{43} lahendusega $T/t/I$; III pööre D_2 / V_2 lahendusega $T_6/t_6/ I_6$. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.

3. 4-häälsete harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine.

Diktaat:

6. Rütmi- ja meloodiadiktaadid.

7. Lünkdiktaat.

8. Mäludiktaat.

9. Meetrumivaba astmediktaat diktaat astmenumbritega.

10. Suuline diktaat.

VII õppeaasta

Eesmärk: intervallid ja akordid – ehitamine, kuulamine, laulmine. v.VII₇ ja >VII₇ lahendusega. Tätharmonia.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. Keerukamad sünkoobid ja pidekaarega rütmid.

2. Segataktimõõt, vahelduv taktimõõt.

Laadid:

1. Seitsme märgiga duurid ja mollid.

2. Pentatoonika, diatoonilised laadid (tutvustavalt).

3. Kromaatiline duur ja moll (ehitamine tutvustavalt).

Intervallid - kõikide läbivõetud intervallide kordamine.

Akordid:

1. Akordide tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega. Akordide ehitamine tähtharmonia märgistuse põhjal.
2. v.VII₇ duuris lahendusega T; >VII₇ harmoonilises mollis lahendusega T/t.
3. 4-häälsed harmoonilised järgnevused.
4. III ja VI kolmkõla (tutvustavalt).

Diktaat - üksikute kromaatiliste abi- või läbiminevate helidega:

1. Rütmi- ja meloodiadiktaadid.
2. Lünkdiktaat.
3. Mäludiktaat.
4. Meetrumivaba astmediktaat diktaat astmenumbritega.
5. Suuline diktaat.
6. Saatega meloodia kuulamine, millest märgitakse üles ainult meloodia.

Järgnevused - ülesmärkimine nii astmenumbrite- kui ka tähtharmonia tähistustega.

Lõpueksam

Kirjalik:

1. Diktaat - kaks erineva raskusastmega varianti, üks neist 6/8 taktimõõdus. Kirjutamise aeg kuni 30 min., mängitakse kuni 12 korda.
2. Järgnevus kuni 8 takti. Mängitakse harmooniliselt kuni 8 korda.
3. Kuulamine – 8 küsimust intervallide ja akordide kooskõla kohta, mängitakse harmooniliselt 2 korda.
4. Teooria kogu ainekava ulatuses. Küsimused sisaldavad intervallide ja akordide ehitamist ja määramist kuni 7 märgiga helistikes, paralleelhelistiku ja võtmemärkide määramist kuni 7 märgiga helistikes nii viiuli- kui ka bassivõtmes.

Suuline (vastavalt eksamipiletile):

1. Heliredeli laulmine lisadega: duur (kuni 5 märgini) või harmooniline või meloodiline moll-heliredel (kuni 5 võtmemärgini) laulmine; lisaks põhikolmkõlad, üks D₇ pööre või juhtseptakord ja üks lihtintervall või kaks lihtintervalli antud noodist üles või alla ja kaks akordi antud helistikus või laulda 4-6-taktiline järgnevus.

NB! Toodud kolmest variandist tuleb vastata vähemalt ühele (kooli valikul).

2. 8-taktilise rütmiharjutuse koputamine.
3. Võõra harjutuse laulmine kuni 4 võtmemärgini helistikes.

Allikad

Eesti Muusikakoolide Liit. Süvaõppe solfedžo ainekava. Soovituslik ainekava Eesti muusikakoolidele.

http://www.vorumuusikakool.ee/dokumendid/EML_solfedzo_ainekava_2016_dets.pdf

Krigul, E. (2003). Solfedžo I klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Krigul, E. (2003). Solfedžo II klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Krigul, E. (2016). Solfedžo III klassile. Tallinn: Logoprint.

Peetsalu, K., Petersoo, A. (1999). Solfedžo IV klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Aavik, S. (1997). Solfedžo V klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Aavik, S. (1998). Solfedžo VI klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Aavik, S. (1999). Solfedžo VII klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

2. MUUSIKALOO AINEKAVA

Aine lühikirjeldus, hindamine ja õppetöö toimumine

Kose Huvikooli muusikaosakonnas õpitakse muusikalugu viie õppeaasta vältel 3. - 7. klassis.

Õppeaine eesmärgiks on tutvustada õpilastele muusikamaailma põhitõdesid, muusikaalast sõnavara ning muusika arengulugu antiigist tänapäevani.

Teadmiste omandamist hinnatakse õpilase tunnistusel poolaastahindega. Poolaasta hinne kujuneb jooksvate hinnete (suulised ja kirjalikud tunnitegevused), kuulamistestide, teemasid kokkuvõtivate kontrolltööde ning vanemas astmes esseede/arvustuste hinnete koosmõjus.

Muusikalugu on üks tund nädalas (1 akadeemiline tund) ja selles osalemine on kohustuslik kõigile 3. - 7. klassi õpilastele. Erandjuhtumitel võib õpilase vabastada tundides osalemisest lapsevanema avalduse alusel ning õppenõukogu otsusega.

Õppesisu

Nooremas astmes alustatakse heli ja muusikalise heli üldisest tutvustusest, eesti rahvalaulude ja üldtuntud, pigem programmilist muusikat esindava klassikalise repertuaariga, mis lastele kergemini mõistetav ja meelde jääv. Tutvustatakse sümfooniaorkestri instrumente ja lihtsamaid muusikalisi vorme.

Vanemas astmes kinnistatakse ja süvendatakse nooremas astmes õpitut, antakse ülevaade muusika arengust ja erinevatest stiiliperioodidest antiikajast tänapäevani.

Aine eesmärk on soodustada klassikalise muusika kuulamisharjumust ja anda õpilastele baasteadmised, et kuulatud kõige lihtsamalt tasemel analüüsida. Oluline on ka muusika kulgemise mõistmine ja tajumine pikal ajateljel antiigist tänapäevani.

Noorema astme ainekava

Noorema astme materjal ei ole esitatud selle läbivõtmise järjekorras. Õpetajale on jäetud vabadus järjestada (ja ühitada) teemasid nii nagu kohalikud tingimused (rühmade koosseis, õppeabinõude muretsemise ajastamine, õpetaja eelistused jms) dikteerivad. Muusika valimine on jäetud täies ulatuses õpetaja maitse ja võimaluste valdusse.

III õppeaasta

Sissejuhatav teema. Muusikaloo sisu, selle koht kooli teiste õppeainete hulgas. Muusikaline heli. Heli omadused. Heli teekond tekkimisest kuulajani. Akustika aabitsatõed.

Eesti rahvamuusika. Vanem ja uuem rahvalaul. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.

Instrumentaalmuusika. Sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras (lühiülevaade).

Orel ja klaver. Lisapillid, mida tavaliselt sümfooniaorkestri põhikoosseisus ei esine.

Instrumentaalansamblid ja orkestrid.

IV õppeaasta

Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, register, kooskõla (harmoonia), faktuur. Vastavad näited muusikaajaloost.

Helitööde ülesehitus. Kuulamisülesannete kasutamise metoodika omandamine. Ühe- ja kahejaoline ülesehitus. Kolmejaoline vorm. Liht- ja liitvorm (kahe- ja kolmeosaline). Variatsioonid. Rondo.

Tantsud. Ajaloolised tantsud. Tantsusüit. Aasia, aafrika, ladina-ameerika rütmid. Peotantsud. Kaasaegsed tantsud. Ballett. Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses. Ooper. Operetid. Muusikal.

Vanema astme ainekava

V ja VI õppeaastal antakse ülevaade muusika arengust keskajast meie sajandini. Liigestuse aluseks on stiilid. Iga stiiliperioodi esindaja(i)ks on valitud helilooja(d), kes ainekava koostajate arvates on kõige enam mõjutanud muusika edaspidist arengut või kelle teosed on ajaproovile enim vastu pidanud. Et muusika kuulamiseks jääks rohkem aega, tuleks heliloojate elulugudest esile tuua ainult (algõpetuse tasandil) otseselt muusikaga seotud osa. Ainekavas ei ole nimetatud õpilaste repertuaaris leiduvaid palu. Loetletud heliteostest teeb õpetaja oma valiku, olenevalt konkreetse rühma tasemest või fonoteegi võimalustest.

V õppeaasta

Keskaeg. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Trubaduuride laul.

Renessans. Ajastu üldiseloostus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud laulužanrid: ballata, madrigal. Francesco Landini. Madalmaade koolkond, selle tähtsus polüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Giovanni Palestrina da Palestrina, Orlandus Lassus. Renessansi ajastul kasutatud pillidest.

Barokk. Ajastu üldiseloostus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloostus, tähtsamad žanrid.

Johann Sebastian Bach. Oreliteosed. Antonio Vivaldi. Concerto grosso mõiste. Vokaalmuusika.

Klassitsism. Üldiseloostus. Uue helikeele võrdlus barokiga. Uued žanrid. Joseph Haydn. Sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Sonaat-allegro vorm. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett. Wolfgang Amadeus Mozart. Imelapse periood. Sümfooniad. Ooperid. Reekviemi mõiste. Ludwig van Beethoven. Helikeele erinevus võrrelduna Haydni ja Mozarti loominguga. Sonaadid. Sümfooniad.

VI õppeaasta

Romantism. Romantismi põhijooned kõikides kunstides. Uued muusikažanrid heliloojate kaupa.

Franz Schubert, Frederik Chopin, Ferenc Liszt, Felix Mendelssohn, Johannes Brahms

Rahvusromantism. Edvard Grieg, Jean Sibelius

Romantism vene muusikas - Pjotr Tšaikovski, Modest Mussorgski

Romantiline ooper - Giuseppe Verdi, Richard Wagner

VII õppeaasta

20. sajandi muusika. Hilisromantism. Gustav Mahler. Impressionism. Claude Debussy, Maurice Ravel. Neoklassitsism. Igor Stravinski Ekspressionism. Arnold Schönberg.

20. sajandi alguse USA muusika: George Gershwin. Euroopa muusikaelu 20. sajandi I poolel: Carl Orff. Vene muusika: Sergei Prokofjev ja Dmitri Šostakoviš. 20. sajandi keskpaik:

Olivier Messiaen. Pärast II maailmasõda. Aleatoorika: John Cage. Elektronmuusika: Karlheinz Stockhausen. Minimalism: Steve Reich ja Phillip Glass.

Põgus ülevaade Eesti (nüüdis)muusikast. Arvo Pärt. Erkki-Sven Tüür.

3. KLAVERIANSAMBLI AINEKAVA

Klaveriansambel on kõige otsesemalt eriala toetav aine. Lihtsama repertuaari mängimine ja positiivne eduelamus suurema esinemiskogemusega lisab õpilasele esinemisjulgest ja motivatsiooni ka põhipilliga intensiivsemalt tegeleda. Ansamblimänguks nimetame siin 2 või enama õpilase ja õpilase-õpetaja koosmängu klaveril, samuti koosmängu mõne teise instrumendiga. Koosmängu kaudu õpilane tutvub teise instrumendi omapära ja iseärasustega. Ansambli tunnid toimuvad alates III klassist 20 min ning V klassist 45 min nädalas. Ansambli tunni peamine eesmärk on orkestri- või ansamblipartiide õppimine, lehestlugemine ja esinemised. Ansambli lisaainet saavad valida paremini motiveeritud õpilased lapsevanema soovil, õppenõukogu otsuse alusel ning kooli rahaliste võimaluste olemasolul.

Noorem aste (III- IV klass)

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

- 1) Noodistlugemise arendamine.
- 2) Faktuuri vertikaali kui horisontaali üheaegne teostamine.
- 3) Tähelepanu jaotamine kõigi faktuuri elementide jaoks komplekselt.
- 4) Sujuv peatusteta kuulmiskontrollile alluv mäng.
- 5) Mitmekülgne repertuaar (erinevad stiilid, karakterid).
- 6) Esinemiskindluse saavutamine arvukate esinemisvõimalustega.
- 7) Oskus kuulata partnerit.
- 8) Suhtumine esitatavasse – emotsionaalne väljenduslikkus.

Hindamine on nii hindeline kui ka hinnanguline. Hindamise kriteeriumiks on õpilase iseseisev töö, tunnitöö ja esinemine. Esinetakse vähemalt 1-2 korda aastas osakonna või kooli kontsertidel, võimalusel ka valla üritustel.

Repertuaari näited:

- J. Tompson - "Easiest piano course" IV
- J. Garscia - "Let`s play a piano duet" op. 37
- S. Prokofjev - "Gavott" "Klassikalisest sümfooniast"
- G. Fogler - "Kontsert" C I osa
- A. Diabelli - "Sonatiinid" op. 163

Vanem aste (V, VI ja VII klass)

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

- 1) Lehestlugemise arendamine.
- 2) Väljendusrikas musitseerimine.
- 3) Peatusteta kuulmiskontrollile alluv mäng.
- 4) Koosmäng mõne teise instrumendiga, tutvumine teise instrumendi iseärasustega.
- 5) Stiili- ja vormitunnetus.
- 6) Esinemiskindluse saavutamine arvukate esinemisvõimalustega.
- 7) Mitmekülgse repertuaari mängimine (erinevad ajastud, erinevad karakterid)

Hindamine on nii hindeline kui ka hinnanguline. Hindamise kriteeriumiks on õpilase iseseisev töö, tunnitöö ja esinemine. Esinetakse vähemalt 1-2 korda aastas osakonna või kooli kontsertidel, võimalusel ka valla üritustel.

Repertuaari näited:

- H. Heumann - "Easy Pop for two"
- L. van Beethoven - "Sonatiin" D I – III osa
- C. M. Weber - "Palad"
- W. A. Mozart - "Sonaadid 4-le käele"
- A. Rowley - "Miniatuurne kontsert"